

J . I . P E R E L M A N

MECHANIKA W KALEJDOSKOPIE

Przełożył z rosyjskiego

J . S M O L A K

WARSZAWA 1950

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWA TECHNICZNE

Redaktor: inż. Rajmund Sosiński

Książka ma na celu odświeżenie zapomnianych wiadomości z mechaniki. Postawione sobie zadanie autor osiąga rozpatrując ciekawe zagadki i zadania zaczerpnięte z otaczających nas zjawisk, przy czym odstąpił on od praktykowanego powszechnie w tego rodzaju publikacjach zwyczaju pomijania strony matematycznej zagadnień; dlatego też w niektórych przypadkach spotykamy się z obliczeniami matematycznymi, zresztą na poziomie elementarnym.

Książka przeznaczona jest dla czytelnika posiadającego skromny zasób wiadomości z mechaniki; jest ona szczególnie pomocna jako lektura uzupełniająca dla młodzieży technicznych szkół zawodowych.

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

Redaktor techniczny: Z. Wiktorczyk   Korektorka: Z. Olszewska
Rysunki wykonał: Cz. Sztajnert

Format A5
Ark. druku 9 ½

PWT 71021
Pap. druk. sat. kl. V, 70g, 61X86cm

Nakład 25000 egz.
Data druku 28.9.1950

K-1-16318

Wielkopolskie Zakłady Graficzne w Poznaniu – Zakład Główny – 1216. III. 50 roku

SPIS RZECZY

Str.

I. GŁÓWNE ZASADY MECHANIKI	
1. Zadanie o dwóch jajkach	7
2. Podróż na drewnianym koniu	9
3. Zdrowy rozsądek i mechanika	9
4. Pojedynek na statku	10
5. Tunel aerodynamiczny	12
6. W pełnym biegu	13
7. Kopernik i Ptolemeusz	15
8. Jak należy rozumieć prawo bezwładności	16
9. Akcja i reakcja	18
10. Zadanie o dwóch koniach	20
11. Zadanie o dwóch łódkach	21
12. Zagadka o piechurze i parowozie	22
13. Dziwny ołówek	23
14. Co to znaczy „przewyciężyć bezwładność”?	24
15. Wagon kolejowy	25
II. SIŁA I RUCH	
1. Tablica orientacyjna	26
2. Odrzut broni palnej	28
3. Codzienne doświadczenia i nauka	30
4. Armata na księżycu	32
5. Wystrzał na dnie oceanu	33
6. Czy można ruszyć kulę ziemską z miejsca?	34
7. Błędna droga wynalazczości	37
8. Gdzie znajduje się środek lecącej rakiety	39
III. SIŁA CIAŻENIA	
1. Pion i wahadło	41
2. Wahadło w wodzie	45
3. Na równi pochyłej	45
4. Kiedy linia :pozioma: nie jest pozioma	47
5. Magnetyczna góra	50
6. Rzeki płynące w „górze”	51
7. Zadanie o żelaznym pręcie	52

IV. SPADANIE I RZUT	
1. Siedmiomilowe buty	54
2. Człowiek-bomba	57
3. Rekord rzutu piłką	61
4. Niepewny most	63
5. Trzy drogi	64
6. Zadanie o czterech kamieniach	66
7. Zadanie o dwóch kamieniach	67
8. Gra w piłkę	67
V. RUCH OBROTOWY	
1. W jaki sposób łatwo „przybrać na wadze”	68
2. Niebezpieczna karuzela	70
3. Na zakręcie kolejowym	71
4. Droga nie dla pieszych	73
5. Pochylona ziemia	74
6. Dlaczego rzeki wiją się?	75
VI. UDERZENIE	
1. Dlaczego należy poznać zjawisko uderzenia	78
2. Mechanika uderzenia	79
3. Poznajcie swoją piłkę	83
4. Gra w kokieta	86
5. „Z szybkości – siła”	87
6. Człowiek-kowadło	89
VII. COŚ NIECOŚ O WYTRZYMAŁOŚCI	
1. O pomiarze głębi oceanów	91
2. Najdłuższy pion	93
3. Najbardziej wytrzymały materiał	94
4. Co jest silniejsze od włosów	95
5. Dlaczego ramę rowerową robi się z rur	96
6. Opowiadanie o siedmiu prętach	98
VIII. PRACA, MOC, ENERGIA	
1. Czego wielu nie wie o jednostce pracy	100
2. Jak wykonać pracę 1 kilogramometra	101
3. Jak obliczać pracę?	102
4. Siła traktora	103
5. Żywe i mechaniczne silniki	104
6. Sto zajęcy i jeden słoń	106
7. Maszyny – niewolnicy ludzkości	106
8. Nieuczciwa waga	110

	Str.
9. Zadanie Arystotelesa	111
10. Pakowanie kruchych rzeczy	112
11. Jaka energia?	113
12. Samoczynne mechanizmy	115
13. Otrzymywanie ognia przez tarcie	117
14. Energia rozpuszczonej sprężyny	120
 IX. TARCIE I OPÓR OŚRODKA	
1. Góra lodowa	123
2. Z włączonym motorem	124
3. Koła wozu	125
4. Na co zużyta zostaje energia parowozów i parowców	126
5. Kamienie unoszone przez wodę	127
6. Szybkość kropel deszczu	128
7. Spadanie ciał	132
8. Z prądem rzeki	133
9. W jaki sposób przy pomocy steru kierujemy statkiem	135
10. Kiedy bardziej zmokniemy na deszczu	136
 X. MECHANIKA W PRZYRODZIE ŻYWEJ	
1. Guliwer i olbrzymy	138
2. Dlaczego hipopotamy są niezgrabne	139
3. Budowa zwierząt	141
4. Losy wymarłych dziwów natury	141
5. Kto lepiej skacze	143
6. Kto lata lepiej	144
7. Nieszkodliwy upadek	145
8. Dlaczego drzewa nie rosną do nieba	146
9. Z dzieła Galileusza	147